

Barnehageloven ble endret 1.1.2021. Denne siden kan inneholde utdaterte henvisninger til bestemmelsene.

Kompetanse, ASK i barnehagen

Personalet i barnehagen og deres kompetanse er barnehagens viktigste ressurs og en forutsetning for at barnehagen skal være en god arena for omsorg, lek, danning og læring. Det er barnehageeiers ansvar å sørge for at personalet har riktig og nødvendig kompetanse.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 23.10.2018

Rammeplanen er tydelig på barnehagens forpliktelser til et systematisk pedagogisk arbeid, og gir føringer for hvordan eier, styrer, barnehagelærere og andre ansatte skal arbeide for at alle barn skal få et barnehagetilbud av høy kvalitet.

Fagfeltet ASK har til nå vært lite omhandlet i grunnutdanningen til barnehagelærere, heller ikke i spesialpedagogiske studier. Det innebærer at selv om barnehagen har tilgang på spesialpedagog, er det ikke sikkert at vedkommende har den ASK-kompetansen som trengs.

Behov for ny kompetanse

Når retten til bruk av og opplæring i ASK nå er tydeliggjort i Barnehageloven § 19 i er det viktig at kommuner har kunnskap og kompetanse nok til å kunne se behov for ASK, sette i gang bruk av ASK, utvikle barnets bruk av ASK og legge til rette for muligheter til å bruke alternative og støttende/supplerende kommunikasjonsformer i lek og læring.

Når barnehageeier skal ansette eller gi tilbud om etter- og videreutdanning til personale som skal arbeide med barn med behov for ASK, er det nødvendig å tenke langsiktig. Det tar tid å bygge opp ASK- kompetanse.

Områder det vil være viktig at dere i barnehagen har kunnskap og kompetanse på, er for eksempel

- Typisk kommunikasjon- og språkutvikling, slik at dere er i stand til tidlig å oppdage om et barn har en senere eller annerledes kommunikasjons- eller språkutvikling enn de andre barna har, og se barnets ulike behov for stimulering og oppfølging til ulike tider.
- Kjennskap til hvordan man kan starte arbeid med ASK i barnehagen, hva som kan gjøres i det daglige, og hva som mer spesifikt må øves på og derfor vil være spesialpedagogiske tiltak.
- Vite hvorfor det er viktig at barnehagen legger til rette for et rikt språkmiljø, med aktive kommunikasjonspartnere, og vite hvordan dette kan gjennomføres i praksis.
- Kompetanse i barnets alternative/støttende kommunikasjonsform, slik at dere kan være modeller for barnet i bruken av ASK gjennom å hele tiden være ett skritt foran barnet.
- Hvordan barnets kommunikasjonssystem kan utvikles videre slik at det støtter barnet med behov for ASK i dets språkutvikling.

Hvordan få kompetanse

PPT er nærmeste samarbeidspart, og de bør omtale behovet for særskilt kompetanse i det enkelte barns sakkyndige vurdering. Barnehageloven § 19 e angir at det i vedtaket om spesialpedagogisk hjelp skal fremgå hvilken kompetanse den som gir hjelpen skal ha. Vedtaket skal også inneholde tilbud om foreldreveiledning. PPT skal hjelpe barnehagene i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å tilrettelegge barnehagetilbudet for barn med særlige behov, jf. Barnehageloven § 19 c, andre ledd. Slik hjelp vil også gjelde for barnehager som tilrettelegger for barn med behov for ASK.

Dersom PPT ikke har tilstrekkelig kompetanse, kan de søke bistand fra Statped. Statped kan bidra med veiledning rundt enkeltbarn og kompetanseheving på systemnivå, eller en kombinasjon av dette. Statped kan bistå med kartlegging av barnet og veiledning til PPT og barnehagen for å legge til rette for lek og læring for ASK-brukeren. Statped holder også kurs om ulike tema innenfor ASK.

Mange barn er i kontakt med Barnehabiliteringstjenesten fra de er små. Habiliteringstjenesten kan bidra med utredninger og veiledning til kommunen og til foresatte. Henvisning til Habiliteringstjenesten må gå gjennom barnets lege, og skal skje i samråd med foreldre. Mange barnehabiliteringstjenester har også kurs knyttet til ASK.

Barn med behov for ASK har ofte utstyr som er utlånt fra NAV Hjelpemiddelsentral (NAV HMS). NAV HMS har ansvar for den tekniske opplæringen i programvarer knyttet til kommunikasjon, og reparasjon dersom utstyr utlevert av NAV HMS blir ødelagt. Barnehagen må selv melde fra dersom de trenger mer opplæring, og når utstyr trenger reparasjon eller må byttes ut.

Se kapitlet Fysisk tilrettelegging for barn med behov for ASK

Samarbeidsprosjekt med, eller hospitering i andre barnehager som har god ASK-kompetanse er også gode måter å skaffe seg kompetanse på. Det finnes også flere nettsider hvor barnehagepersonalet kan få kunnskap, samt dele materiell og ideer.

Etter- og videreutdanning i ASK

Det er mulig å fordype seg i studier i ASK på enkelte universitet og høyskoler i Norge.

Tema ASK inngår også som del av tema i studieplanen for noen studier ved flere studiesteder. Statpeds rådgivere og andre fagpersoner med ASK-kompetanse foreleser ved bachelor-utdanninger for ergoterapi, vernepleie, logopedi m.m., og ved etter- og videreutdanninger

I tillegg tilbyr Statped etterutdanning i ASK for ledere og rådgivere i PP-tjenesten. Statped kan også delta med kompetanse i etablering av kommunale nettverk. Disse kan ha utgangspunkt i tilmeldte saker til Statped, eller det kan handle om kompetanseheving knyttet til enkelte temaer.